

« Լոր ժամանակակից կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Հոգեկան գործընթացների բնութագիրը

Առարկան՝ Պատմություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Գրիգորյան Աննա

Ուսումնական հաստատություն՝ Արտաշատի № 4 հիմնական դպրոց

ԵՐԵՎԱՆ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
I Գլուխ Հոգեկան գործընթացների բնութագիրը.....	4
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	13
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	15

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի արդիականությունը: Հոգեկանը առաջացել և ձևավորվել է որպես կենդանի օրգանիզմների՝ արտաքին աշխարհի հետ ակտիվորեն փոխազդելու կարողություն՝ կենսական ազդեցությունների նեյրոֆիզիոլոգիական կողավորման և դրանց հետ փոխգործակցության ձևերի հիման վրա, որպես օրգանիզմների՝ շրջակա միջավայրին հարմարվելու կարողություն:

Մարդու հոգեկանը ռեֆլեկտիվ-կարգավորիչ գործունեություն է, որն ապահովում է նրա ակտիվ փոխազդեցությունն արտաքին աշխարհի հետ՝ հիմնված մարդկային համընդհանուր փորձի յուրացման վրա: Հոգեկանն ապահովում է սուբյեկտի ընտրովի շփումները իրականության հետ՝ կախված նրա կարիքների համակարգից և շրջակա միջավայրում ճանաչելու, թե ինչն է բավարարում այդ կարիքները: Հոգեկանը իրականության ազդանշանային արտացոլումն է երևույթների արտաքին նշանները մարդու համար ծառայում են որպես դրանց իմաստի և նշանակության ազդանշան:

Մարդու հոգեկանը ձեռք է բերում հատուկ ձև՝ գիտակցության ձև, որն առաջացել է իր գոյության սոցիալական ձևով: Սակայն գիտակցությունը չի սպառում հոգեկանի ողջ էությունը:

Հոգեկանի հիմնական երևույթներն են իդեալական (հոգեկան) պատկերների ձևավորման մտավոր գործընթացները և գործունեության հոգեկան կարգավորման գործընթացները:

Հոգեկան երևույթները անքակտելիորեն փոխկապակցված են, բայց ավանդաբար դրանք բաժանվում են երեք խմբի՝ հոգեկան գործընթացներ, հոգեկան վիճակներ և անհատի հոգեկան հատկություններ:

Ավելի մանրամասն կանդրադառնանք ճանաչողական մտավոր գործընթացներին, որոնք հիմնական երևույթներ են: Դրանք ներառում են հետևյալ գործընթացները՝ սենսացիա, ընկալում, մտածողություն, երևակայություն և հիշողություն:

Գլուխ I Հոգեկան գործընթացների բնութագիրը

Հոգեկան գործընթացները հոգեկանի պայմանական բաժանումն են բաղկացուցիչ տարրերի, որոնք թույլ են տալիս ճանաչել արտաքին և ներքին աշխարհը: Մա այնքան բարդ երևույթ է և այնքան քիչ բան է հայտնի դրա մասին, որ կան այս երևույթի բավականին քիչ սահմանումներ և մեկնաբանություններ:

Հոգեկան գործընթացների զարգացումը տեղի է ունենում արտաքին աշխարհի հետ փոխգործակցության հատուկ պայմաններում. մեր մոլորակի հատուկ հատկությունները, անցումը ձմռանից ամառ, ձգողականության փոփոխություններ և շատ ավելին, որոշակի պահանջներ են առաջադրում մարդուն: Ուստի հոգեկանը հանդես է գալիս որպես մարմնի վարքագծի կարգավորիչ:

Հոգեկան գործընթացների գործառույթներն ամբողջությամբ կախված են տեսակից: Բոլոր մտավոր գործընթացները կարելի է բաժանել երեք տեսակի՝

Ճանաչողական՝

- ընկալում;
- հիշողություն;
- մտածողություն;
- սենսացիա;
- երևակայություն;
- կատարում;
- էլույթ;
- Ուշադրություն:

Զգացմունքային՝

- զգայարանները;
- զգացմունքներ;
- սթրես;
- ազդում է:

Կամավոր՝

- կամք;
- նպատակների սահմանում;
- որոշման կայացում:

Գոյություն ունի նաև հոգեկան պրոցեսների անքակտելի փոխկապակցվածություն, որն արտահայտվում է, օրինակ, նրանում, որ հիշողությունն անհնար է առանց ուշադրության, ընկալումն անհնար է առանց հիշողության և այլն: Հետևաբար, եթե ցանկանում եք բարելավել ձեր մտավոր գործընթացների ակտիվությունը, բավական կլինի զարգացնել դրանցից մի քանիսը: Օրինակ՝ հիշողությունը, երեսակայությունը, հույզերն ու կամքը: Այնուամենայնիվ, ձեր ցուցակը կարող է սկզբունքորեն տարբեր լինել: Ամեն դեպքում, չպետք է զարմանաք, որ ձեր ուշադրությունը զարգացնելիս մյուս բոլոր գործընթացներն անմիջապես «ձգվում են»:

Հոգեկան ճանաչողական գործընթացները գործընթացներ են, որոնց միջոցով մարդը սովորում է իրեն շրջապատող աշխարհը, իրեն և այլ մարդկանց: Հոգեկան գործընթացները՝ սենսացիաներ, ընկալում, ներկայացում, ուշադրություն, երևակայություն, հիշողություն, մտածողություն, խոսք, գիտակցություն - գործում են որպես ցանկացած մարդու գործունեության կարևորագույն բաղադրիչներ: Իր կարիքները բավարարելու, շփվելու, խաղալու, սովորելու և աշխատելու համար մարդը պետք է ինչ-որ կերպ ընկալի աշխարհը, ուշադրություն դարձնելով գործունեության տարբեր պահերին կամ բաղադրիչներին, պատկերացնի, թե ինչ է իրեն պետք անել, հիշել, մտածել, արտահայտել: Հետևաբար, առանց հոգեկան գործընթացների մասնակցության անհնար է մարդու գործունեությունը: Ավելին, պարզվում է, որ մտավոր գործընթացները ոչ միայն մասնակցում են գործունեությանը, այլ զարգանում են դրանում և իրենք ներկայացնում են գործունեության հատուկ տեսակներ:

Ճանաչողական գործընթացների ուսումնասիրման և զարգացման գործում մեծ ներդրում են ունեցել այնպիսի գիտնականներ, ինչպիսիք են՝ Լ.Ս. Վիգոտսկին, Ա.Ն. Լեոնտևը, Ջ.Պիաժեն, Ս.Լ. Ռուբինշտեյն, Լ.Ս. Սախարով, Ա.Ն. Սոկոլովը և ուրիշներ: Նրանք մշակել են ինտելեկտուալ կարողությունների ձևավորման տարբեր մեթոդներ և տեսություններ: Նույնիսկ անցյալ դարում մանկավարժության և հոգեբանության մեջ գաղափարներ առաջացան ճանաչողական գործընթացների և անձի ձևավորման գործընթացի միջև կապի մասին, ինչը հանգեցրեց գիտելիքի գիտակցված և տեւական յուրացման խնդրի ձևակերպմանը: Ներքին գիտության մեջ այս գաղափարներն առավել վառ արտահայտվել են Կ.Դ. Ուշինսկին, Պ.Ֆ. Կապտերևա, Ա.Պ. Նեչաևը[1]:

Փորձարկման մեթոդներով իմ ամբողջ աշխատանքը կազմակերպում եմ 3 փուլով՝

- փորձի հաստատում (այս ճանաչողական գործընթացները չափելու գիտաձողական մեթոդների կիրառում, արդյունքների վերլուծություն, մեթոդական փոփոխություններ կատարելով թեմայի աշխատանքային ծրագրում) հոգեբանի հետ միասին.
- ձևավորման փորձ (դասարանում ձևափոխված մեթոդների կիրառում);
- բացահայտման փորձ (իրական Հոգեկան տեխնիկայի վերօգտագործում, արդյունքների համեմատական վերլուծություն):

Աշխատանքի արդյունքները վերահսկվում են յուրաքանչյուր փուլից հետո և կատարվում են որոշակի ճշգրտումներ: Սա անհրաժեշտ է ոչ միայն փոփոխությունների դինամիկան վերահսկելու, այլև դպրոցում վերապատրաստված կադրերի բարձր շրջանառության պատճառով:

1-ին փուլում բոլոր աշակերտները հետազոտվում են հոգեբանի մոտ, արդյունքները կազմվում են աղյուսակում: Դրանց հիման վրա փոփոխություններ են կատարվում ուսուցչի աշխատանքային ծրագրում յուրաքանչյուր դասարանի համար առանձին:

2-րդ փուլը ներառում է դասերին առարկայի բովանդակությամբ լցված անհատական փոփոխված մեթոդների և վարժությունների կիրառում: Դաս պլանավորելիս ես որոշում եմ, թե դասի որ փուլում եմ կիրառելու մեթոդաբանությունը, որտեղ այն ավելի արդյունավետ կլինի:

3-րդ փուլն անցկացվում է 1-ին կիսամյակի և տարեվերջին: Հոգեբանի հետ մենք կրկնում ենք իրական Հոգեկան տեխնիկան և գնահատում փոփոխությունների դինամիկան: Քանի որ զուգահեռում 3-4 դաս կա, մեկ դասը մնում է հսկիչ: Դրանում ուսուցումն իրականացվում է առանց դասարանում փոփոխված մեթոդների և ուղղիչ առաջադրանքների կիրառման: Համոզվեք, որ վերահսկեք ճանաչողական գործընթացների ակտիվացման անհատական դինամիկան: Այս աշխատանքի ընթացքում հաշվի է առնվում նաև պատմություն առարկայի ուսումնասիրության հետ կապված անհատական հմտությունների ձևավորումը:

Ընկալման ակտիվացում և զարգացում:

Աշակերտները յուրաքանչյուր դասին ծանոթանում են տարբեր իրադարձությունների, երևույթների, գործողությունների, և այս ամենը դիտարկվում է շարունակական շարժման մեջ (յուրաքանչյուր դաս նոր թեմա է), ուստի պատմությունն այն առարկաներից է, որտեղ տեղի ունեցածի ընկալման ամբողջությունը շատ է կարևոր: Հաշվի առնելով աշակերտների մոտ առկա ընկալման խանգարումները՝ անհրաժեշտ է, առաջին հերթին, ներկայացնել կոնկրետ, պատկերավոր տեղեկատվություն՝ առանձնացնելով հիմնականը երկրորդականից: Խոսքը չպետք է լարի ձեր լսողությունը և հոգնեցնի բարձրաձայնությունից, միապաղաղությունից, ուստի ես բանավոր խոսքը փոխարինում եմ ֆիլմերից կամ աուդիո ձայնագրություններից հատվածներով: Պետք է հիշել, որ գրատախտակի վրա փոքր և անընթեռնելի նշումները վատ են ընկալվում և հոգնում են տեսողությունը, և ձեռնարկների ցուցադրումը, որոնք դժվար է տեսնել, հետևաբար, ես ուշադիր մոտենում եմ պատմության դասերի տեսողական նյութերի ընտրությանը, օգտագործելով տեխնիկական հնարավորությունները:

Ուշադրության ակտիվացում և զարգացում:

Ուշադրությունը կրթական և ճանաչողական գործունեության պարտադիր բաղադրիչն է: Պատմական նյութը, որպես կանոն, հետաքրքիր է և բովանդակությամբ բազմազան: Մեկ դասում հաճախակի հետաքրքիր իրադարձության սյուժետային ներկայացում (օրինակ՝ Կիևի իշխանների ռազմական արշավները, Իսմայիլի գրոհը) և ոչ այնքան հետաքրքիր նյութի բացատրությունը (օրինակ՝ առաջին հնգամյա պլանի ընդունումը) այլընտրանքային, ուստի կարևոր է զարգացնել աշակերտների կամավոր ուշադրության այնպիսի հատկություններ, ինչպիսիք են բաշխման կայունությունը, անցումը: Դրա համար անհրաժեշտ է դիվերսիֆիկացնել գիտելիքների աղբյուրները և կրթական աշխատանքի մեթոդները՝ աստիճանաբար ավելացնելով միատարր գործունեության տևողությունը: Ուսուցչի ցուցումով տեքստի փոքր հատվածների ընտրովի ընթերցումից աշակերտներին աստիճանաբար կարելի է ուղղորդել դասագրքի տեքստի ինքնուրույն ընթերցմանը, թերթի նշումներին, նկարի ուսումնասիրությանը, որպեսզի այնուհետև քննարկեն ուսումնասիրված նյութը: Ուշադրությունը ուսումնասիրելու համար օգտագործվող մեթոդներ՝

1. Ուղղիչ թեստ. Այս տեխնիկան առաջին անգամ առաջարկվել է Բուրդոնի կողմից 1895 թվականին: Այն օգտագործվում է ուշադրության կայունությունը և կենտրոնանալու կարողությունը ուսումնասիրելու համար: Ուղղման թեստը շատ պարզ է և չի պահանջում հատուկ սարքեր, բացառությամբ բլանկների և վայրկյանաչափի: Ձևերը տառերի կամ թվերի տողեր են, որոնք դասավորված են պատահական կարգով: Հրահանգը նախատեսում է հետազոտողի ընտրությամբ մեկ կամ երկու տառերի մատնանշում: Գուցե ամեն 30-60 վայրկյանը մեկ: Նշեք առարկայի մատիտի դիրքը: Հետազոտողը ուշադրություն է դարձնում սխալների քանակին, կատարման տեմպին, փորձի ընթացքում սխալների բաշխմանը, սխալների բնույթին: Պատմության դասի մեթոդաբանության փոփոխություն՝

Աշակերտներին առաջարկվում են ինչպես թվերով, այնպես էլ տառերով ձևեր: Ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի պատմական ժամկետները թաքնված են թվերով ձևաթղթերում (օրինակ՝ «Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին» թեման): Անհրաժեշտ է գտնել և ընդգծել դրանք քառակուսու մեջ, միննույն ժամանակ տրված է բուն մեթոդոլոգիայի առաջադրանքը, օրինակ՝ շրջանցել 8 թիվը և ընդգծել 61 համակցությունը[2]:

Պատմության դասի մեթոդաբանության փոփոխություն՝

Աշակերտներին տրվում է թվերով ձև, որը նրանք մտքում կավելացնեն կամ հանեն, և արդյունքը պետք է լինի պատմական ամսաթիվ: Անհրաժեշտ է հիշել այս ամսաթվի հետ կապված իրադարձությունը կամ համեմատել ստացված ամսաթվերը առաջարկվող պատմությունների ցանկի հետ: իրադարձություններ՝

3. Շուլտե սեղաններ. Հետազոտությունն իրականացվում է հատուկ աղյուսակների միջոցով, որտեղ պատահականորեն տեղակայված են 1-ից մինչև 25 թվերը, առարկան ցուցիչով ցույց է տալիս թվերը՝ բարձրաձայն անվանելով դրանք՝ միաժամանակ գրանցելով առաջադրանքը կատարելու ժամանակը: Այսպիսով, ուսումնասիրվում են զգայական-շարժիչ ռեակցիաների արագությունը, ուշադրության անցման առանձնահատկությունները, ուշադրության չափը, կենտրոնացումը, հյուսվածությունը և աշխատունակությունը:

Հիշողության ակտիվացում և զարգացում:

Աշակերտները պետք է հիշեն ուսումնասիրվող իրադարձությունները, դրանց կատարման վայրը և տարեթիվը, մասնակիցներին (այսինքն՝ փաստեր, տարեթիվեր, աշխարհագրական անուններ, անուններ) և վերարտադրեն առկա գիտելիքները: Մանկավարժապետ անտեսված սովորողների մեծամասնությունը թույլ հիշողություն ունի, հակված է անգիր անել, մեխանիկորեն անգիր անել նյութը՝ առանց այն հասկանալու: Դասում ճանաչողական գործունեությունը ակտիվացնելու համար օգտագործվում են հետևյալ տեխնիկան՝

- ա) ուսուցչի կողմից նյութի ներկայացումը ըստ պլանի (պլանը կարելի է գրել գրատախտակին).
- բ) պատմվածքի հմուտ կառուցում, նրա հուզականությունը, բովանդակության մեջ գլխավորը ընդգծումը՝ հենվելով պարզության վրա.
- գ) պատմական տերմին-հասկացությունների բացատրությունը, դրանց գրությունը գրատախտակին կամ քարտերին.
- դ) գրանցման ամսաթվերը, անվանումները, անվանումները.
- ե) աշակերտներին սահմանել, թե ինչն է պետք ամուր հիշել և ինչու է դա անհրաժեշտ.
- զ) դասում նյութի լավ անցկացված համախմբումը.
- է) կրկնվող վերադարձ դեպի անցյալ՝ կապված նոր նյութի ուսումնասիրության հետ.
- ը) ծրագրի թեմայով կրկնվող-ընդհանրացնող դասում սովորողների գիտելիքների համակարգում.
- թ) աշակերտների կողմից գիտելիքների վերարտադրման ժամանակ վստահություն ծանոթ տեսողական միջոցների կամ պլանի վրա. այդ նպատակով նշումների օգտագործումը:

Հիշողության ուսումնասիրման մեթոդներ.

1. Տասը բառ. Աշակերտը կարդում են տասը մեկ-երկու վանկ բառ, այնուհետև նա հինգ անգամ կրկնում է ցանկացած հերթականությամբ: Տվյալները մուտքագրվում են աղյուսակում: 20-30 րոպե հետո նրանց խնդրում են վերարտադրել բառերը՝ պահպանումը ստուգելու համար:

Պատմության դասի մեթոդաբանության փոփոխություն.

Աշակերտներին կարդում են դասի թեմային վերաբերող 10 բառ: 20-30 բույս հետո նրանց խնդրում են վերարտադրել բառերը՝ պահպանումը ստուգելու համար: Ստուգելիս ցուցակ է ընթերցվում այլ թեմաներից հավելյալ բառերով, անհրաժեշտ է նշել լրացուցիչ տերմիններ (Բառերի ցանկ, դասի թեման՝ «Հայաստանի տնտեսությունը և հասարակության տարբեր խմբերի վիճակը 14-րդ դարում»:

2. Աշակերտը պետք է մտապահի 15 բառ: Վերարտադրությունը հեշտացնելու համար նա պետք է մատիտով նկար անի, որը իմաստային կապ ունի խթանիչ բառի հետ: Ոչ մի նշում կամ նշում չի թույլատրվում: Աշխատանքն ավարտելուց հետո կարող էք խնդրել կրկնել բառերը, ապա կրկնել դրանք 20-30 բույս հետո: Անգիրը վերլուծելիս կարևոր է ուշադրություն դարձնել, թե քանի բառ է վերարտադրվում ճշգրիտ, իմաստով մոտ, սխալ, ոչ մի կերպ[3]:

Պատմության դասի մեթոդաբանության փոփոխություն.

Առաջարկվում է 10-15 բառ կամ արտահայտություն, որը համապատասխանում է դասի թեմային: Ստուգելիս ուշադրություն է դարձվում պատկերում օգտագործված պատկերակներին: Խորհուրդ է տրվում հիշել դրանք և ինքներդ օգտագործել: (բառերի կամ արտահայտությունների մոտավոր հավաքածու, դասի թեման է «Իվան Սարսափելի թագավորությունը», 10-րդ դասարան. «Ընտրված Ռադա», Ջեմսկի Սոբոր, նետաձիգներ, Սուդեբնիկ, բարեփոխում, պատվերներ, Վոլգայի երկայնքով ուղին, Արևելյան քաղաքականություն, սերիֆի գիծ, գյուղացիական դժվարություններ, հաղթանակներ Վոլգայի շրջանում):

3. Պատմվածքներ խաղալը. Առարկային կարդում են պատմություն, նա այն ընկալում է ականջով կամ ինքն է կարդում պատմությունը: Հետո պատմվածքը վերարտադրում է բանավոր կամ գրի է առնում: Վերլուծությունը հաշվի է առնում, թե արդյոք բոլոր իմաստային հղումները վերարտադրվում են:

Պատմության դասի մեթոդաբանության փոփոխություն.

Ընթերցանության համար նյութ ընտրելիս օգտագործվում են տարբեր դասարանների պատմության դասագրքեր: Մեկ թեմայի վերաբերյալ պարբերությունների հատվածներն ավելի հեշտ են ընկալվում, երբ նյութն աստիճանաբար բարդանում է:

Երևակայության ակտիվացում և զարգացում:

Երևակայությունը, հարստացնելով այլ մտավոր գործընթացների գործունեությունը, անքակտելիորեն կապված է մտածողության, հիշողության հետ և ինքնին կարևոր է, ուստի այն նույնպես պետք է զարգացնել: Պատմությունը աշակերտներին ծանոթացնում է անցյալի իրադարձությունների հետ, և նրանց ընկալման ամբողջականությունը ձեռք է բերվում աշակերտների երևակայության օգնությամբ: Երբեմն այն փոխում է գաղափարները, արդիականացնում դրանք, հետևաբար, ճանաչողական գործունեությունը ուժեղացնելու համար, նախ և առաջ տալիս է առարկաների, իրադարձությունների մասնակիցների և հենց պատմական գործընթացների ընթացքի ճշգրիտ նկարագրությունը, ճիշտ պատկերներ ստեղծելու համար ներգրավում է վիզուալացման տարբեր միջոցներ. , նկարագրողումներ, գծապատկերներ:

Պատմության ուսուցիչը քաջատեղյակ է այն դժվարություններին, որոնք ծագում են այս կատեգորիայի աշակերտների երևակայության վատ զարգացումից, նույնիսկ բարձր դասարաններում: Տեխնիկաները, որոնք օգնում են լուծել այս խնդիրը, կարող են լինել հետևյալը.

ա) պատմություն ժամանակի մեջ երևակայական ճանապարհորդության մասին (օրինակ, սլավոնական գյուղ, 17-րդ դարի գյուղացիական գյուղ) կամ տիեզերքում (օրինակ, քարտեզի վրա նոր հնգամյա պլանների կառուցման մասին, հերոսի վրա. քաղաքներ):

բ) էքսկուրսիաներ քաղաքում, թանգարաններ. Անցյալի պահպանված հուշարձանները, որոնք տեսել են դպրոցականները էքսկուրսիաների ժամանակ, կօգնեն զարգացնել նրանց երևակայությունը և դասարանում աշխատանքը դարձնել ավելի հետաքրքիր և բեղմնավոր՝ լուսաբանված նյութը համախմբելիս կամ դրա հետագա ուսումնասիրության ընթացքում.

գ) գեղարվեստական և գիտահանրամատչելի պատմական գրականությունից մի հատված կարդալը լրացուցիչ տեղեկատվություն կտա, որը նաև կնպաստի ճանաչողական գործունեության ակտիվացմանը.

դ) արվեստի գործերի հետ ծանոթությունը, ֆիլմերի դիտումը թույլ է տալիս կուտակել տեսողական պատկերներ, որոնց վրա կարող են հետագայում ապավինել բոլոր աշակերտները[4]:

Մտածողության ակտիվացում և զարգացում:

Հիշողության աշխատանք պահանջող հարցերի հետ մեկտեղ շատ օգտակար է երեխաների մտածողությունը ակտիվացնելու, այնպիսի հարցեր դնել, երբ հին, հայտնի կապերի հիման վրա պետք է նոր կապեր ձևավորվեն, օրինակ. «Ինչո՞ւ ենք մենք հավատում, որ ճորտատիրության վերացումից հետո գյուղացիների կյանքը չի փարելավվել»: Այս հարցերը կարող են տրվել ինչպես հին նյութը կրկնելիս, այնպես էլ ուսուցչի կողմից նոր նյութ ներկայացնելիս, ինչպես նաև նյութը ամրագրելիս:

Մանկավարժական անտեսված աշակերտները ձեռք բերած գիտելիքները չեն «փոխանցում» նմանատիպ փաստերի և երևույթների: Այսպիսով, սովորելով Ս.Ռազմի ղեկավարությամբ գյուղացիական պատերազմի պատճառները, ինչպես նաև այն իմացությունը, թե ինչու է այն պարտվել, աշակերտները չեն կարող օգտագործել այդ գիտելիքները Է.Պուգաչովի ղեկավարությամբ գյուղացիական ապստամբությունն ուսումնասիրելիս:

Պետք է հաշվի առնել այս հատկանիշը և օգնել աշակերտներին անհրաժեշտ կապեր և հարաբերություններ հաստատել պատմական իրադարձությունների միջև: Դրան կարող է օգնել երկու գյուղացիական ապստամբությունների համեմատական աղյուսակը, որը հավաքականորեն կազմվել է դասում ուսուցչի ղեկավարությամբ[5]:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարված հետազոտությունների և դիտարկումների արդյունքների ամփոփմամբ կարելի է հստակեցնել մի քանի եզրակացություններ, որոնք արտահայտում են ուսումնասիրության առանցքային դրույթներն ու հիմնական եզրակացությունները:

- Հոգեկան ճանաչողական գործընթացները գործընթացներ են, որոնց միջոցով մարդը սովորում է իրեն շրջապատող աշխարհը, իրեն և այլ մարդկանց: Հոգեկան գործընթացները՝ սենսացիաներ, ընկալում, ներկայացում, ուշադրություն, երևակայություն, հիշողություն, մտածողություն, խոսք, գիտակցություն - գործում են որպես ցանկացած մարդու գործունեության կարևորագույն բաղադրիչներ: Իր կարիքները բավարարելու, շփվելու, խաղալու, սովորելու և աշխատելու համար մարդը պետք է ինչ-որ կերպ ընկալի աշխարհը, ուշադրություն դարձնելով գործունեության տարբեր պահերին կամ բաղադրիչներին, պատկերացնի, թե ինչ է իրեն պետք անել, հիշել, մտածել, արտահայտել: Հետևաբար, առանց հոգեկան գործընթացների մասնակցության անհնար է մարդու գործունեությունը: Ավելին, պարզվում է, որ մտավոր գործընթացները ոչ միայն մասնակցում են գործունեությանը, այլ զարգանում են դրանում և իրենք ներկայացնում են գործունեության հատուկ տեսակներ:
- Աշակերտները յուրաքանչյուր դասին ծանոթանում են տարբեր իրադարձությունների, երևույթների, գործողությունների, և այս ամենը դիտարկվում է շարունակական շարժման մեջ (յուրաքանչյուր դաս նոր թեմա է), ուստի պատմությունն այն առարկաներից է, որտեղ տեղի ունեցածի ընկալման ամբողջությունը շատ է կարևոր: Հաշվի առնելով աշակերտների մոտ առկա ընկալման խանգարումները՝ անհրաժեշտ է, առաջին հերթին, ներկայացնել կոնկրետ, պատկերավոր տեղեկատվություն՝ առանձնացնելով հիմնականը երկրորդականից: Խոսքը չպետք է լարի ձեր լսողությունը և հոգնեցնի բարձրաձայնությունից, միապաղաղությունից, ուստի ես բանավոր խոսքը փոխարինում եմ ֆիլմերից կամ աուդիո ձայնագրություններից հատվածներով: Պետք է հիշել, որ գրատախտակի վրա փոքր և անընթեռնելի

նշումները վատ են ընկալվում և հոգնում են տեսողությունը, և ձեռնարկների ցուցադրումը, որոնք դժվար է տեսնել, հետևաբար, ես ուշադիր մոտենում եմ պատմության դասերի տեսողական նյութերի ընտրությանը, օգտագործելով տեխնիկական հնարավորությունները:

- Որոշակի մեթոդների միջոցով փորձել ենք նկարագրել Հոգեկան գործընթացների զարգացումը պատմության դասերին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Беличева С.А. Психологическое обеспечение охранно – защитной превенции отклоняющегося поведения несовершеннолетних. М.: Консорциум Социальное здоровье России", 2005г.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М. Педагогика, 1998г.
3. Борисова А.В. Активизация познавательной деятельности на уроках истории у педагогически запущенных детей. /Festival.1 september.ru
4. Дубровина И.В. Рабочая книга школьного психолога. М. Международная педагогическая академия, 2006г.
5. Иоффе А.Н. Основные стратегии преподавания. Преподавание истории в школе №7, 2005г.